

Syniura-Rostun N.R.

Institute of Regional Research named after M.I. Dolishniy
of the National Academy of Sciences of Ukraine

METROPOLITAN FUNCTIONS OF REGIONAL CENTERS OF WESTERN REGION OF UKRAINE: PRIORITIES AND DEVELOPMENT PROSPECTS IN STRATEGIK DOCUMENT

Summary

The analysis of strategic documents of regional centers of Western Ukraine in terms of development of metropolitan functions of cities is done. The features of the development and operation of strategies and strategic plans of the regional centers are investigated. The main strategic priorities of urban development in their strategic documents are allocated. It is shown, that developed and implemented strategic documentation of cities is largely formal and has social and regional orientation. It is focused, that strategic directions and goals of cities do not reflect the existing potential of metropolitan functions. The main problems the development and implementation of strategic plans of urban development are outlined.

Keywords: metropolis, metropolitan functions, city, strategic plan, strategy, strategy development.

УДК 336.71

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Скібіна С.О.

Харківський національний аерокосмічний університет імені М.Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

У статті зосереджено увагу на особливостях проведення грошово-кредитної політики Національним банком на сучасному етапі, а також проблемах розвитку грошово-кредитної політики та шляхів їх усунення.
Ключові слова: грошово-кредитна політика, грошово-кредитне регулювання, ключові макропоказники, інфляція, реальні доходи, державний борг, курс валют.

Постановка проблеми. Провідне місце в якійсній трансформації української економіки займає використання грошово-кредитних засобів, спрямованих на підвищення ефективності формування та реалізації загальнодержавної економічної політики. Грошово-кредитна та фінансова підтримка, активізація економічної діяльності на основі удосконалення існуючих грошово-кредитних інструментів, методів і важелів, а також розробка ефективного механізму грошово-кредитного регулювання національної економіки повинні бути пріоритетами загальнодержавної стратегії економічного розвитку.

Ключовими цілями грошово-кредитної політики є: цінова стабільність, стабільність обмінного курсу, зростання економіки, забезпечення зайнятості, збалансування платіжного балансу, зростання добробуту населення тощо.

Досліджуючи проблему грошово-кредитного регулювання, слід виходити, на нашу думку, насамперед, з постулатів системного аналізу, відповідно до яких грошово-кредитне регулювання можна розглядати як систему заходів у сфері грошового обігу та кредиту, спрямованих на регулювання наступних об'єктів: процентної ставки; норм обов'язкового резервування; операцій з цінними паперами на відкритому ринку; імпорту та експорту капіталу; рефінансування банків; золотовалютних резервів.

При цьому зазначені вище заходи мають застосовуватися з метою забезпечення сталого економічного розвитку, зниження рівня безробіття (або забезпечення ефективної зайнятості), врівноваження платіжного балансу та уповільнення інфляційних процесів.

Метою дослідження є аналіз сучасного стану грошово-кредитної політики України на предмет наявності у ній недоліків та перспектив розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості проведення грошово-кредитної політики досліджують такі українські вчені, як В.І. Міщенко, О.В. Бурлачков, О.В. Дзюблюк, С.О. Коновалова, Н.С. Островська, О. Некіпелов, О.В. Філатова, С.І. Румянцева, Д.М. Полозенко, К.А. Раєвський. Окремі аспекти грошово-кредитного регулювання розглядаються в працях А. Гальчинського, В. Гейця, В. Литвицького, О. Гриценко, В. Геєцем, Б. Кваснюком, В. Лисицьким, І. Лукиновим, В. Черняком, О. Шаровим та іншими. Проте, окремі проблемні питання грошово-кредитної політики України потребують подальшого вивчення, особливо у контексті змін, що відбуваються останнім часом.

Виклад основного матеріалу. Грошово-кредитна політика є складовою частиною загальнодержавної стратегії, орієнтири якої ґрунтуються на основних фактичних і прогнозних критеріях, а також макроекономічних показниках економічного

та соціального стану країни, що розробляються Кабінетом Міністрів України.

У другому півріччі 2014 року українська економіка перестала подавати ознаки існування та життєздатності, про це свідчать офіційні дані всіх міжнародних і вітчизняних фінансових інституцій. Як підтверджує статистика, на сьогоднішній день Україна є фактично банкрутом.

Станом на 30 вересня 2014 р. державний і гарантований державою борг України становив 962 млрд грн або 74,2 млрд дол США, в тому числі: державний та гарантований державою зовнішній борг – 540,4 млрд грн (56,18% від загальної суми державного та гарантованого державою боргу) або 41,7 млрд дол США; державний і гарантований державою внутрішній борг – 421,5 млрд грн (43,82%) або 32,5 млрд дол США.

Різке зростання державного боргу обумовлений відмовою уряду від підтримки вітчизняного товаровиробника і повною залежністю країни від міжнародних фінансових інститутів. У результаті державний і гарантований державою борг України зріс з початку року майже вдвічі з 584,3 млрд грн – до 962 млрд грн. У цілому з початку року Україна вже взяла кредитів на суму в 8,6 млрд дол від міжнародних організацій, при цьому на погашення та обслуговування зовнішнього боргу за цей час було витрачено 9,1 млрд дол.

За інформацією Національного банку України обсяг золотовалютних резервів України в 2014 році скоротився на 14,58 млрд дол і склав на 1 грудня 2014 року 9,9 млрд дол (на 1 січня 2014 року – 24,5 млрд дол). Як бачимо, в 2014 році тенденція скорочення золотовалютних резервів НБУ помітно прискорилося. Це викликано тим, що регулятор за рахунок золотовалютних резервів намагається закрити «дірки» в бюджеті України, в тому числі і покривати негативне сальдо платіжного балансу, а також обслуговувати раніше взяті позики.

На 01.01.2015 р. ЗВР країни становив 7,533 млрд дол США, а на 01.01.2014 р. вони налічували 20,415 млрд дол. Легко підрахувати, що за 2014 р. резерв зменшився на 12,88 млрд дол.

На даний момент рівень наявних міжнародних резервів недостатній для забезпечення стабільності курсу національної валюти і підсилює побоювання про можливість суверенного дефолту країни, що самим негативним чином позначається на економіці України.

Динаміка міжнародних резервів, зовнішнього державного боргу України та офіційного курсу гривні щодо долара США відображено на рис. 3.

Через значну девальвацію гривні, виконання боргових зобов'язань стає

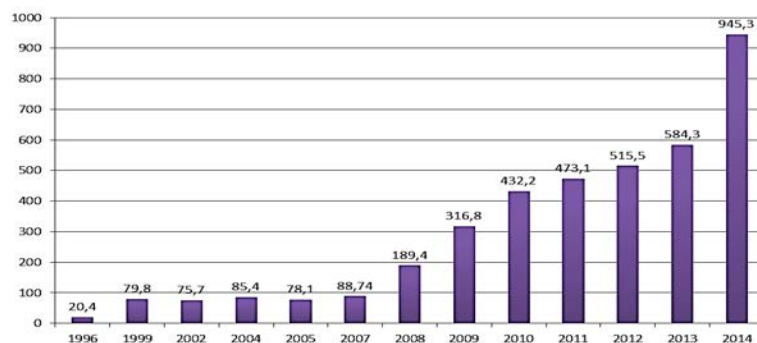

Рис. 1. Динаміка обсягу державного і гарантованого державою боргу України в 1996–2014 роках, (млрд грн)*

*За даними Міністерства фінансів України [1]

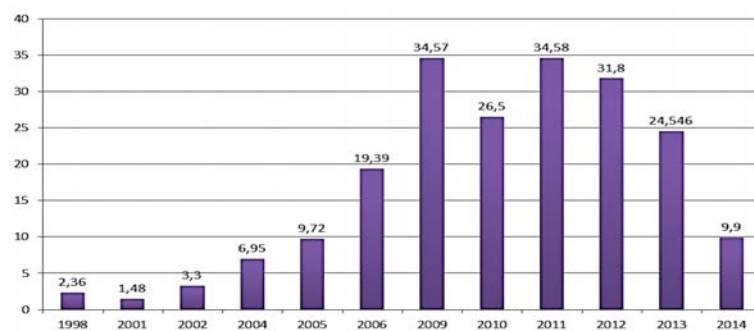

Рис. 2. Динаміка обсягу золотовалютних резервів України в 1998–2014 роках, (млрд дол)*

*За даними Національного банку України [2]

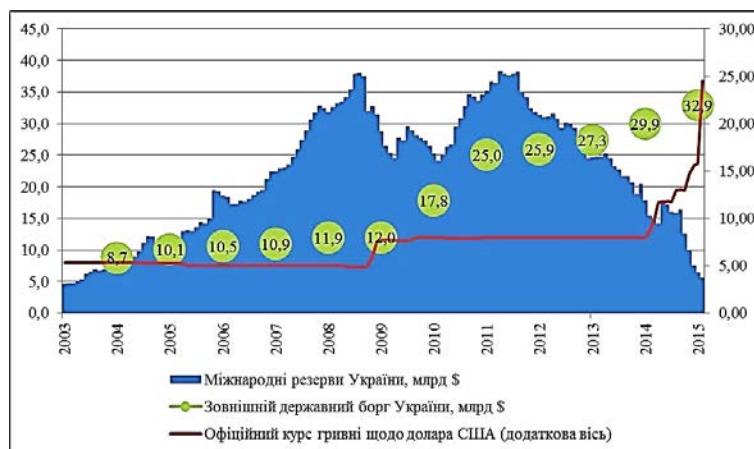

Рис. 3. Динаміка міжнародних резервів, зовнішнього державного боргу України та офіційного курсу гривні щодо долара США

Джерело: на основі даних НБУ та Міністерства фінансів [1, 2]

Рис. 4. Динаміка державного боргу України

Джерело: Міністерство фінансів України [1]

фактично неможливим у довгостроковій перспективі – станом на кінець грудня 2014 року (коли офіційний курс ще був 15,77 грн/дол. США) державний борг (рис. 4) фактично вдвічі перевищував суму запланованих на 2015 рік доходів держбюджету (502 млрд грн), що наводить на висновок: без зміцнення національної валюти обслуговування державного боргу є малоймовірним уже в 2016 році. Станом на середину березня 2015 року, при офіційному курсі більше 23 грн/дол. та враховуючи погодження чергових позик МВФ, державний борг в гривневному еквіваленті може зрости ще на 40-50%.

У 2014-2015 рр. практично всі товари/послуги зросли в ціні саме через зміну курсу валют в бік збільшення, а не навпаки (крім курсу, свою частку в інфляцію внесла і влада, піднявши тарифи і ціни на ряд соціально важливих товарів/послуг). Тобто висока інфляція може спричинити зміцнення курсу національної валюти лише за двох умов: дуже високої частки (більше 50%) виробленої та реалізованої вітчизняної продукції всередині країни та збільшення паритету цін між імпортними та власними виробленими товарами. Україна є імпортно залежною по більшості товарів народного споживання, тому, звичайно, в останній рік відбувалось «підтягування» цін на вітчизняні товари до рівня світового ринку.

Хоча, згідно з офіційними даними Державної служби статистики України, індекс інфляції за 2014 в цілому склав 124,9% (в лютому 2015 року проти лютого 2014 інфляція у річному вираженні прискорила до 34,5%), проте населення відчуло зменшення добробуту набагато більше.

Не зрозумілим, на наш погляд, рішенням НБУ стало підвищення з 04 березня 2015 року облікової ставки із 19,5% до 30,0% річних з відповідним коригуванням процентних ставок за активними та пасивними операціями НБУ з регулювання ліквідності банківської системи. Таким способом регулятор намагається підвищити привабливість гривні і унеможливити спекуляції банками, але, на наш погляд, відтепер банківська система ще в більшій загрозі. Якщо населення та бізнес перестане взагалі брати кредити, то ліквідність впаде до критичного рівня.

Ще більше розхитало фінансову систему України масове зняття депозитів протягом 2014-2015 років (за підсумками 2014 року загальний обсяг депозитів в українських банках знизився на 13,7% в національній валюті – до 364,5 млрд грн, і на 37,2% в іноземній валюті – до 19,4 млрд дол.; в січні-лютому 2015 року – ще на еквівалентних 17,2 млрд грн).

Розглядаючи Основні засади грошово-кредитної політики на 2015 рік, члени Ради відзначили, що стратегія грошово-кредитної політики в середньостроковій перспективі базуватиметься на застосуванні режиму інфляційного таргетування, реалізація якого ґрунтуватиметься на дотриманні таких основних принципів: безумовної

пріоритетності цілі щодо цінової стабільності та підпорядкування їй усіх інших цілей і завдань грошово-кредитної політики; тактичної гнучкості та орієнтації на досягнення середньострокових цілей; використання режиму гнучкого обмінного курсу, який передбачає визначення вартості гривні до іноземних валют на основі співвідношення ринкового попиту та пропозиції; перспективного характеру прийняття рішень; прозорості діяльності Національного банку України [3].

На наш погляд, вільне курсоутворення – не свідомо обраний крок НБУ, а фактично його дефолт, визнання його неспроможності далі втримувати курс. Тому слід більш жорстко оцінювати дії НБУ, який свідомо йшов до цієї ситуації, безвідповідально витрачаючи ресурси резервів та рефінансування. Інфляційне таргетування можливе, коли і ціни стабільні, і економіка збалансована, і золотовалютних резервів достатньо для девальваційних очікувань.

Практично всі індикатори економічної безпеки України уже пройшли свої порогові значення: темп зміни індексу офіційного курсу гривні стосовно долара США до показників попереднього періоду – не більше 6% (по факту навіть не 50%), рівень доларизації – не більше 25% (фактично до 50%), валові міжнародні резерви України – покриття не менше 3 місяців імпорту (на початок березня 2015 року уже наблизились до 1,5-місячних показника) [4].

ВВП – один з ключових кількісних показників економічного розвитку, застосовуваний у всьому світі для найбільш загальної характеристики результатів економічної діяльності країни, темпів і рівня розвитку економіки. За даними регулятора, прогнозний показник споживчої інфляції на кінець 2015 року становить 48%. Згідно з останнім прогнозом МВФ, падіння ВВП України складе 9%, інфляція – 46%. За даними Мінфіну, в січні 2015 року середня зарплата в країні склала 3455 гривень, або близько 160 доларів. Це один з найнижчих показників у Європі. Однак оскільки країни за розмірами і кількістю жителів дуже різні, для порівняння зручний саме ВВП на душу населення. Нинішній середньосвітовий показник ВВП на душу населення втричі більше – 11 200 доларів.

Висновки. Грошово-кредитна політика є не просто складовою загальноекономічної політики, а її ключовим елементом з огляду на результативність і ефективний вплив на економіку. Побудова майбутньої стратегії грошово-кредитної політики України повинна базуватися на адекватній оцінці стану економіки, її об'єктивних тенденцій, ступеня розвитку банківської системи, фондового ринку, розвинутої її інструментів, характеру взаємозв'язків макроекономічних і монетарних параметрів тощо. Для того щоб з'явилися можливості лібералізації, необхідно повернути довіру вкладників, стабілізувати національну валюту, подолати дефіцит державного бюджету. Таким чином, для валютної лібералізації необхідна збалансованість публічних фінансів.

Список літератури:

1. Електронний ресурс – Режим доступу: www.minfin.gov.ua
2. Електронний ресурс – Режим доступу: www.bank.gov.ua
3. Основні засади грошово-кредитної політики на 2015 рік – [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.bank.gov.ua/control/public/article

4. Дем'яненко І. В., Величкін В. О. Економічна безпека України: валютна складова та її зміцнення засобами грошово-кредитної політики. Доступ за адресою: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/handle/123456789/3497>

Скибина С.А.

Харьковский национальный аэрокосмический университет имени Н.Е. Жуковского
«Харьковский авиационный институт»

АНАЛИЗ СОВРЕМЕННОГО СОСТОЯНИЯ ДЕНЕЖНО-КРЕДИТНОЙ ПОЛИТИКИ УКРАИНЫ

Аннотация

В статье сосредоточено внимание на особенностях проведения денежно-кредитной политики Национальным банком на современном этапе, а также проблемам развития денежно-кредитной политики и путей их устранения.

Ключевые слова: денежно-кредитная политика, денежно-кредитное регулирование, ключевые макропоказатели, инфляция, доходы, государственный долг, курс валют.

Skibina S.O.

N.E. Zhukovkiy National Aerospace University of Kharkov
«Kharkiv Aviation Institute»

CURRENT ANALYSIS OF CREDIT AND MONETARY POLITICS OF UKRAINE

Summary

The article focus on the features of the monetary policy of the National Bank at the present stage, as well as issues of monetary policy and ways to address them.

Keywords: monetary policy, monetary control, the key macroeconomic indicators, inflation, income, public debt, exchange rate.

УДК 368.01

ВПЛИВ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ НА ФІНАНСОВУ НАДІЙНІСТЬ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ В УКРАЇНІ

Слинько О.Ю.

Західнодонбаський інститут
Міжрегіональної Академії управління персоналом

Розглянуто особливості функціонування страхового ринку в умовах економічної нестабільності. Проаналізовано негативні тенденції сучасного страхового ринку України. Встановлено, що в умовах економічної кризи фінансова надійність страхових компаній потребує більш детального аналізу. Розглянуто сутність та основні фактори, що впливають на фінансову надійність страхових компаній. Піднімаються питання встановлення низки показників фінансової надійності страховиків в умовах економічної кризи.

Ключові слова: економічна криза, платоспроможність страховика, страхова компанія, страхування, страховий ринок, фінансова надійність страхової компанії, фінансова стійкість страхової компанії.

Постанова проблеми. Економічна криза в Україні негативно впливає на функціонування страхового ринку. В таких умовах забезпечення фінансової надійності страховиків набуває першочергового значення для широкого кола потенційних страхувальників.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретичні аспекти фінансової надійності страхових компаній та фактори її забезпечення досліджувалися багатьма українськими вченими, серед яких варто виділити таких, як Братюк В. П., Журавльова О. Є., Шірінян Л. В., Супрун А. А., Шакура О. О.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Питання забезпечення фінансової надійності страхових компаній в умовах економічної кризи досліджене не в достатній мірі. На нашу думку, необхідним є формування нових підходів та встановлення низки показників щодо забезпечення фінансової надійності страхових компаній в умовах економічної кризи.

Формулювання мети статті. Метою статті є дослідження основних факторів фінансової надійності страхових компаній та визначення осо-